

Petrov evangelij¹

Petrov evangelij sodi med starejše in zanimivejše apokrifne evangelije. Drugače kot *Jakobov protoevangelij*, ki sodi med besedila, namenjena zapolnjevanju "praznega prostora" v zgodnjem Jezusovem življenju, ta apokrif vsaj v ohranjenih delih obravnava zgolj Jezusovo trpljenje, smrt in vstajenje. O njegovi starosti priča poročilo antiohijskega škofa Serapiona (škofoval je od približno 190 do 209), ki je po Evzebijevem zapisu pred javnim branjem besedila posvaril kristjane v Rososu pri Antiohiji. V evangeliju so ga motili domnevni doketistični poudarki, tj. sledovi prepričanja, da je Jezus trpel zgolj navidežno. Z evangelijem iz Serapionovega pisma so poistovetili leta 1886/87 v nekem meniškem grobu v zgornjem Egiptu najdeni grški fragment, nastal v 5. ali 6. stoletju po Kr. Začetek in konec besedila manjkata. Evangelij je bil verjetno napisan v prvi polovici 2. stoletja po Kr.

Nejasen je odnos *Petrovega evangelija* do kanoničnih. Po eni strani je mogoče, da nadgrajuje njihovo pripoved, saj se pisec očitno močno opira zlasti na Matejev, v nekaterih podrobnostih tudi na Janezov in Lukov evangelij. Po drugi strani bi lahko šlo za izročilo, vzporedno kanoničnemu. Vendar danes v tekstu drugače kot Serapion ne razbirajo močnih doketističnih ali gnostičnih poudarkov. V smer prvih bi še najbolj kazalo, da Jezus na križu govori o tem, da ga je zapustila moč, ne Bog. Eno najznačilnejših mest je slikovit opis vstajenja, ki v primerjavi s kanoničnimi evangeliji prerašča skoraj v karikaturu. Še bolj kot v kanon sprejeta poročila Petrov evangelij krivdo za Jezusovo križanje naprti Judom, Pilata pa še bolj razbremeni, saj Jezusa obsodi (kot kralj pojmovani) Herod.

PROCES PROTI JEZUSU IN NJEGOVO ZASMEHOVANJE

... a nihče od Judov si ni umil rok, niti Herod ali kateri od njegovih sodnikov ne. In ker si jih niso hoteli umiti, je Pilat vstal. Potem je kralj Herod ukazal, naj

Gospoda odvedejo, in jim je rekel: "Naredite z njim, kar sem vam ukazal narediti."

Tam je stal Jožef, ki je bil Pilatov in Gospod prijatelj. In ko je videl, da ga nameravajo križati, je prišel k Pilatu in prosil za Gospodovo telo za pogreb. In Pilat je poslal (sporočilo) Herodu ter ga prosil za telo.

Herod pa je rekel: "Brat Pilat, četudi ne bi nihče zaprosil zanj, bi ga pokopali, saj se bliža sobota. V postavi je namreč zapisano, naj sonce ne zaide nad ubitim. In na dan pred njihovim praznikom opresnikov ga je izročil ljudstvu.

Tisti, ki so vzeli Gospoda, so ga potiskali, tekali predenj in govorili: "Vlecimo Božjega sina okrog, saj imamo oblast nad njim." In oblekli so ga v škrlat, ga posadili na sodni stol ter govorili: "Pravično sodi, Izraelov kralj."

Nekdo izmed njih je prinesel trnjevo krono in jo položil na Gospodovo glavo. Drugi pa, ki so stali tam, so mu pljuvali v obraz. Drugi so ga udarjali po licih, zopet drugi so ga bili s trstom, nekateri izmed njih pa so ga bičali in govorili: "S takšno častjo bomo počastili Božjega sina."

JEZUSOVO KRIŽANJE

In pripeljali so dva zločinca ter Gospoda križali med njima. On pa je molčal, kakor da ne bi trpel. Ko so postavili križ pokonci, so nanj napisali: "To je Izraelov kralj." In ko so njegova oblačila položili predenj, so jih razdelili ter vrgli žreb zanje. A eden od zločincev jih je karal, govoreč: "Midva sva to pretrpela zaradi zločinov, ki sva jih storila, toda kakšno krivico vam je storil tale, ki je postal odrešenik ljudi?" In ker so se razjezili nanj, so ukazali, naj mu ne stro nog, da bi umrl v mukah.

Bil je poldan in vsa Judejo je prekrila tema. In vznemirili ter prestrašili so se, da bo sonce zašlo, dokler je še živ. V njihovih Pismih namreč piše, da sonce ne sme zaiti nad ubitim. Eden izmed njih je dejal: "Napijete ga z žolčem, pomešanim s kisom." In pripravili so mešanico ter mu dali piti. Tako so izpolnili vse stvari in spravili grehe na svojo glavo.

Mnogi so hodili okrog z baklami, ker so menili, da je že noč, in se spotikali. Gospod pa je vzkliknil, rekoč: "O moja moč, o moč, zapustila si me." Ko je to izrekel, je bil vzet gor. In tisto uro se je zavesa v jeruzalemskem templju pretrgala na dvoje.

Nato so izvlekli žeblje iz Gospodovih rok in ga položili na tla. In vsa zemlja se je stresla in

nastal je velik strah. Potem je sonce zašlo in ugotovili so, da je deveta ura.

JEZUSOV POGREB

Judje so se veselili in Jezusovo telo izročili Jožefu, da bi ga pokopal, ker je videl vse dobre stvari, ki jih je storil. Gospoda je vzel, ga umil, zavil v povoje in ga položil v svoj lasten grob, imenovan Jožefov vrt.

Tedaj so Judje in starešine in duhovniki spoznali, koliko hudega so si naredili, zaradi česar so se začeli tolči po prsih in govoriti: "Gorje nam zaradi naših grehov! Blizu sta sodba in konec Jeruzalema."

A jaz sem s tovariši žaloval in skrili smo se, ker smo bili ranjeni v srcu. Iskali so nas namreč kot zločince in kot ljudi, ki želijo požgati tempelj. Med vsem tem smo se vse do sobote dan in noč postili in sede žalovali ter jokali.

Pismouki, farizeji in starešine so se zbrali in slišali, da vse ljudstvo žaluje in se tolče po prsih, govoreč: "Zaradi vseh velikih znamenj, ki so se zgodila po njegovi smrti, vidite, kako zelo pravičen je." Starešine so se prestrašili, odšli k Pilatu in ga prosili, govoreč: "Daj nam vojake, ki bodo tri dni stražili njegov grob, da ne bi prišli njegovi učenci in ga ukradli, zaradi česar bi ljudstvo mislilo, da je vstal od mrtvih, in nam naredilo kaj hudega. Pilat jim je za stražo pri grobu dal stotnika Petronija z vojaki. Z njimi so h grobu odšli tudi starešine in pismouki. Vsi, ki so bili tam, so skupaj s stotnikom in vojaki privarili velik kamen in ga postavili pred vhod v grob. In zapečatili so ga s sedmimi pečati, postavili šotor in tam stražili.

JEZUSOVO VSTAJENJE

Zgodaj zjutraj, ko se je svitala sobota, je prišla množica iz Jeruzalema in okolice, da bi videla zapečateni grob. Toda ponoči, ko se je svital Gospodov dan, se je, ko so stražarji dva po dva stali na straži, z neba razlegel močan glas. Videli so nebo odprto in dol sta

prišla dva moža. Zelo sta se bleščala in približala sta se grobu. Tisti kamen, ki so ga zavalili pred vhod v grob, se je sam od sebe odvalil in se umaknil na stran. Grob pa se je odprl in oba mladeniča sta vstopila vanj.

Ko so stražarji to videli, so zbudili stotnika in starešine, saj so bili tudi oni na straži. In ko so razlagali, kaj so videli, so zagledali tri može, ki so prihajali iz groba, pri čemer sta dva podpirala enega, sledil pa jim je križ. Glava dveh je segala do neba, medtem ko je glava tistega, ki sta ga vodila, nebo presegala. In zaslišali so glas iz nebes, ki je govoril: "Si oznanjal spečim?" S križa pa so zaslišali odgovor: "Da."

Odločili so se, da bodo odšli in to razkrili Pilatu. In ko so še uresničevali svoje načrte, so znova videli, da so se nebesa odprla, in z njih je stopil človek ter vstopil v grob.

Ko so tisti, ki so bili s stotnikom, to videli, so ponoči pohiteli k Pilatu, pri čemer so zapustili grob, ki so ga stražili, in mu razložili vse, kar so videli. Bili so zelo vznemirjeni in so govorili: "Resnično je bil Božji sin." Pilat je odgovoril in rekel: "Čist sem pri krvi Božjega sina, vi ste se odločili za to." Nato so vsi pristopili k njemu in ga pozvali, naj stotniku in vojakom ukaže, da ne smejo nikomur povedati, kaj so videli. "Za nas je namreč bolje," so rekli, "da si nakopljemo izjemno velik greh pred Bogom in ne pademo v roke judovskemu ljudstvu, ki bi nas kamnalo." Pilat je torej stotniku in vojakom ukazal, naj ne povedo ničesar.

ŽENE PRI GROBU

Na Gospodov dan zgodaj jutraj je Gospodova učenka Marija Magdalena, ker se je bala besa polnih Judov in pri Gospodovem

grobu ni opravila tistega, kar ženske navadno opravijo pri svojih ljubih umrlih, vzela s seboj prijateljice in odšle so do groba, kjer je bil pokopan. In bale so se, da bi jih videli Judje, ter govorile: "Čeprav na sam dan, ko je bil križan, nismo mogle jokati in se biti po prsih, bomo to ob njegovem grobu opravile sedaj. A kdo nam bo odvalil kamen, ki so ga postavili pred vhod v grob, da bomo lahko vstopile, sedle ob njega in postorile tisto, kar moramo? Kamen je namreč velik in strah nas je, da nas bo kdo videl. Če ga že ne bomo mogle premakniti, tisto, kar prinašamo, vsaj pustimo pred vhodom njemu v spomin. Jokale bomo in se bile po prsih, dokler ne pridemo na svoj dom."

Ko pa so prišle, so našle grob odprt. In ko so dospele do njega, so pogledale vanj in tam zagledale nekega lepega mladeniča, oblečenega v bleščeče in oblačilo in sedečega sredi groba. Dejal jim je: "Zakaj ste prišle? Koga iščete? Menda ne tistega, ki je bil križan? Vstal je in odšel. A če ne verjamete, pogledjte noter in si oglejte kraj, kamor je bil položen, da ga ni tam. Kajti vstal je in odšel tja, od koder je bil poslan."

Tedaj so žene zaradi strahu pobegnile. Bil pa je zadnji dan opresnikov in mnogi so odšli, da bi se vrnili na svoje domove, ker je bilo praznika konec. Toda mi, dvanaest Gospodovih učencev, smo jokali in žalovali. In vsakdo se je v žalosti zaradi dogodkov vrnil na svoj dom. A jaz, Simon Peter, in moj brat Andrej sva vzela svoje mreže in odšla na morje. Z nama je bil Levi, Alfejev sin, ki ga je Gospod ...

Prevod: Aleš Maver

1. Prevedeno po objavi v: *The Apocryphal Gospels: Texts and Translations*, ur. B. Ehrman in Z. Pleše, Oxford 2011, 378-387.